

LUONTOSELVITYS

Loppi

Riihisalo

14.10.2024

Sisällysluettelo

.....	1
Johdanto.....	3
Selvitysalue.....	3
Esiselvitys.....	4
Selvitysmenetelmät.....	6
Havainnot.....	6
Alueen yleiskuvaus.....	6
Luontotyytit.....	8
Kostea keskiravinteinen lehto.....	8
Lehtomainen kangas.....	10
Muut alueet.....	11
Pihapiiri/rakennettu ympäristö.....	11
Liito-oravan ja viitasammakon potentiaalisten.....	13
elinympäristöjen arviointi.....	13
Liito-orava.....	13
Viitasammakko.....	14
Selvityksen epävarmuustekijät.....	16
Yhteenveto ja suositukset.....	17
Lähteet ja kirjallisuus.....	18
.....	19

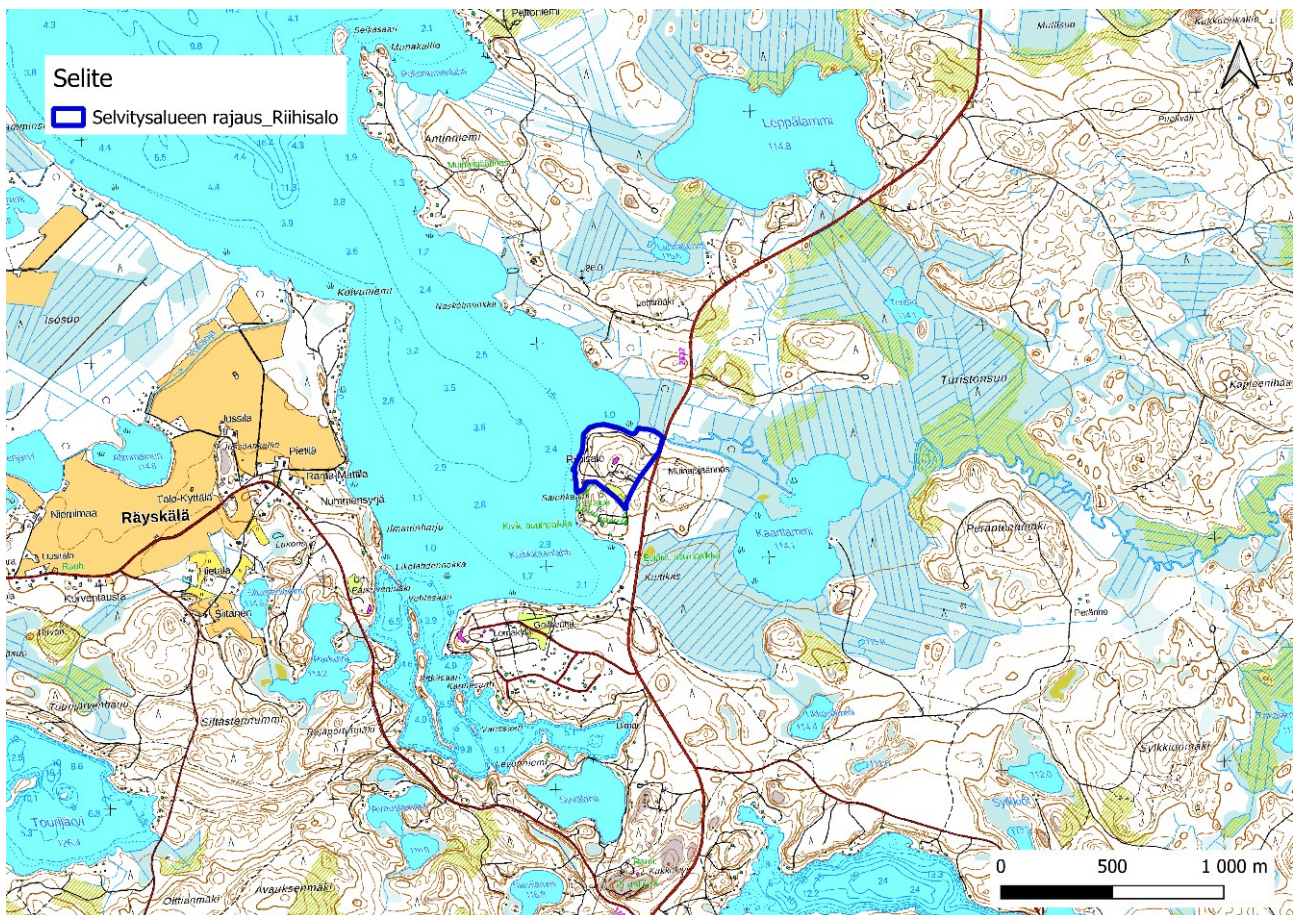
Kannen kuva: Selvitysalue ilmakuvassa rajattuna sinisellä.
(Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024)

Johdanto

Tässä Lopen Riihisalon alueelle laaditussa luontoselvityksessä selvitettäviä luontoarvoja ovat luonnonsuojelu-, metsä-, ja vesilain mukaan suojeltavat, luontotyyppien uhanalaisuusarviointin (LuTU 2018) mukaiset uhanalaiset ja muut huomionarvoiset luontotypit ja elinympäristöt. Lisäksi tarkastellaan EU:n luontodirektiivin tiukan suojelun piiriin kuuluvien lajien osalta liito-oravan ja viitasammakon potentiaalisia elinympäristöjä.

Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Lopen Riihisalon alueella ja rajoittuu Kaartjärven rantaan. Selvitysalueen pinta-ala on noin 9 ha. (KUVA 1).

KUVA 1. Selvitysalueen sijainti merkittynä sinisellä. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

Esiselvitys

Alueelle tehtiin Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-portaalissa aineistopyyntö käyttörajoitetusta aineistosta 30.9.2024. Aineistopyyntö tehtiin selvitysaluetta laajemmalle, myös mahdolliseksi vaikutusalueeksi arvioidulle alueelle. Aineistossa varsinaiselle selvitysalueelle ei kohdistunut yhtään lajihavaintoa. Selvitysalueen ulkopuolella, mutta mahdolliseksi vaikutusalueeksi arvioidulla alueella oli havainnot uhanalaisista perhoslajeista vuodelta 1993 ruskopikkumittarista (*Eupithecia sinuosaria*), pajumittarista (*Macaria loricaria*), sumuvirnayökkösestä (*Lygephila viciae*) ja haapakiitäjästä (*Laothoe amurensis*). Havaintopaikkojen tarkkuudeksi oli ilmoitettu 1000 m. Lisäksi selvitysalueen ulkopuolella, mutta mahdolliseksi vaikutusalueeksi arvioidulla alueella oli havaintoja lintudirektiivin I-liitteen tärkeisiin lajeihin kuuluvasta viirupöllöstä (*Strix uralensis*). Viirupöllöä koskevien havaintojen tarkka sijainti kuuluu sensitiivisen lajitiedon piiriin. Näin ollen sijainti ilmoitetaan julkisesti vain karkeistettuna. Havaintojen karkeistustaso oli 10 ja 100 km. Tuorein havainnoista oli vuodelta 2021.

Alueen vanhoja karttoja tarkasteltiin Vanhatkartat.fi -sivustolla. Vanhoista kartoista on nähtävillä esimerkiksi alueella ennen sijainneet pellot ja niityt, jotka osaltaan selittävät alueen nykyisiä luonnonolosuhteita. (KUVAT 2 ja 3).

KUVA 2. Selvitysaluetta (Salon alue) vuoden 1870 kartalla. (Kartta: Vanhatkartat.fi, Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat).

KUVA 3. Selvitysaluetta (Salon alue) vuoden 1967 kartalla. (Kartta: Vanhatkartat.fi, Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat).

Selvitysalue rajoittui eteläosastaan Laukkakallion luonnonsuojelualueeseen. *Luonnonsuojelulain* nojalla vuosina 1978-1984 rauhoitetut luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit -julkaisussa (Osara, Matti 1989) luonnonsuojelualuetta kuvataan seuraavasti:

Alue on Kaartjärven rannalla kohoava laakea moreenipeitteinen kumpare, jossa on erotettavissa Yoldiameren muinaisranta. Alueen metsien ja maiseman luonteeseen on vaikuttanut karjan laiduntaminen. Mustikka- ja käenkaali-oravanmarjatyyppin metsät kiertävät alueen itä- ja pohjoislaitaa. Ylispuina kuvioilla on vanhoja mäntyjä. Alikasvoksena on runsaasti lehtipuita. Pensaskerroksessa on kasvamassa tiheä vaahteroiden ja tammien taimisto sekä paatsamaa, taikinamarjaa, herukoita ja koiranheittä. Jyrkästi järveen viettävä kalliorinne alueen länsilaidassa on jäkälän ja kalliosammalten peittämää. Kivikkoalvejuuri, karvakiviyrtti ja haurasloikko kasvavat rinteiden koloissa. Rantavyöhyke on koivuvaltaista lehtimetsää. --

Luonnonsuojelualueella sijaitsee myös luonnonmuistomerkki: kuusi, 1983.

Selvitysmenetelmät

Alueen noin kolmen tunnin kestoinen maastotarkastelu tehtiin 1.10.2024 luontokartoittaja (EAT), miljösuunnittelija (ins. AMK) Henna Koskisen toimesta. Tarkastelu tehtiin jalkaisin.

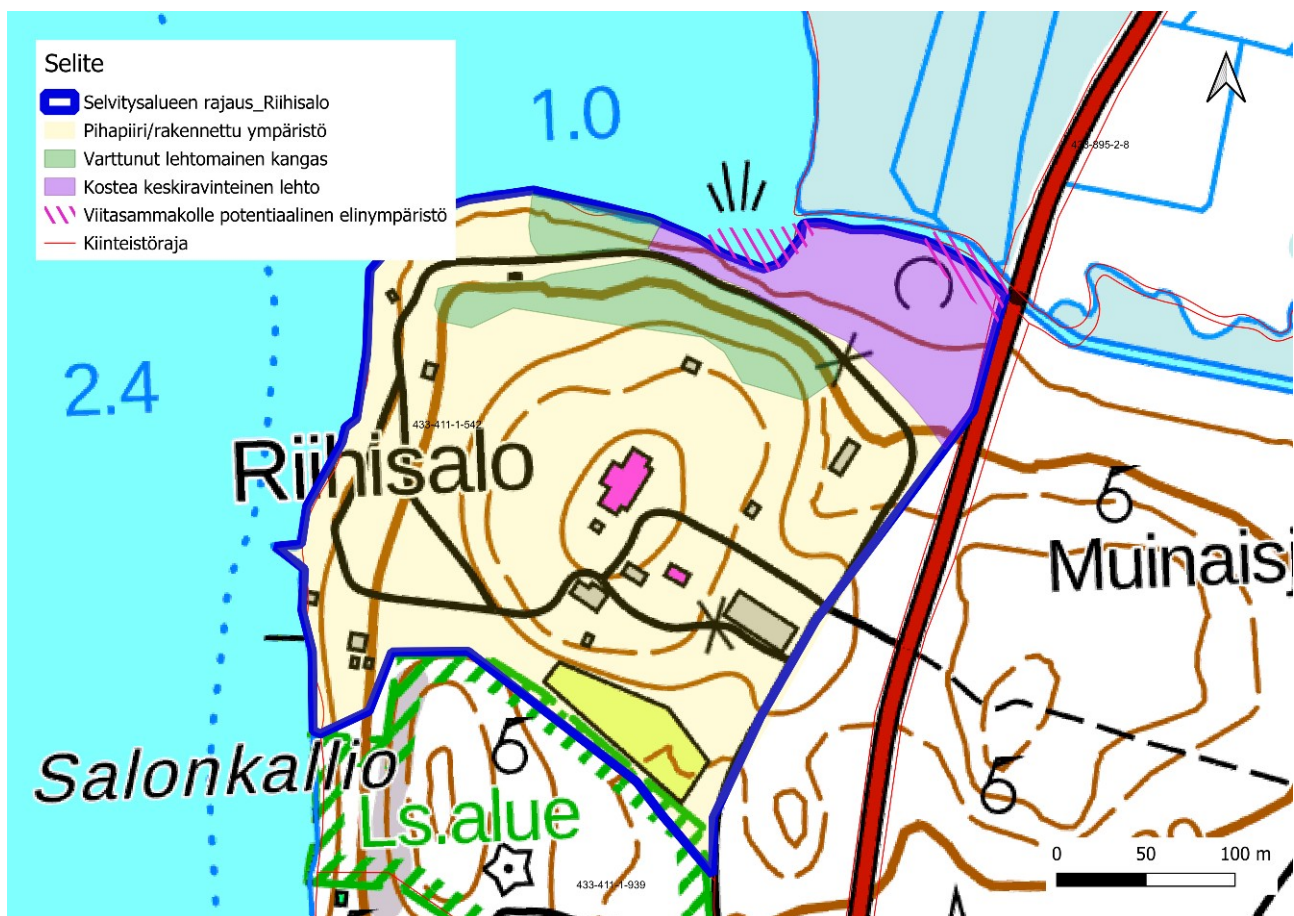
Havainnot

Alueen yleiskuvaus

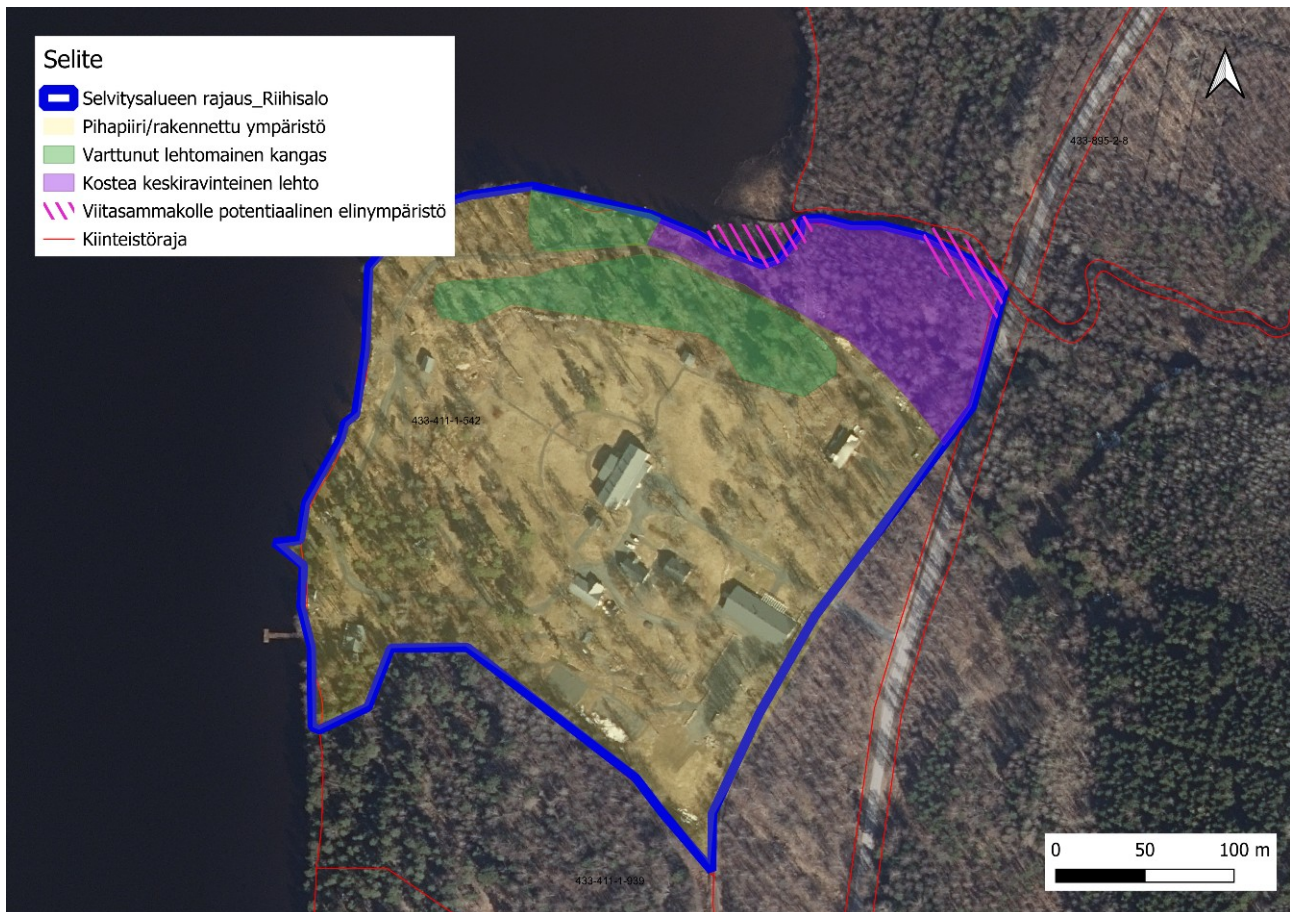
Selvitysalue sijoittui Kaartjärven itärannalle. Selvitysalue oli pääosin pihapiiriä. Eteläosastaan selvitysalue rajoittui luonnonsuojelualueeseen (ks. *Esiselvitys, Laukkakallion luonnonsuojelualue s. 5*). Pohjoisosastaan selvitysalue rajoittui Kaartjokeen.

Selvitysalueen ranta oli suurimmilta osin pihapiirin käytössä. Rannan vesikasvillisuus oli pääosin vähäistä. Runsaammin vesikasvillisuutta esiintyi lähinnä Kaartjoen ja Kaartjärven liittymäkohdan ympäristössä. (KUVAT 10 JA 15).

Selvitysalueen luontotyytit, muut alueet, sekä viitasammakolle potentiaaliset elinympäristöt on esitetty seuraavilla kartoilla (KUVAT 4-5). Liito-oravalle erityisen hyvin soveltuvaa elinympäristöä ei alueella arvioitu olevan. Tarkemmin alueista ja arvioista on kerrottu tekstissä karttojen jälkeen.

KUVA 4. Selvitysalueen luontotyytit, muut alueet, sekä viitasammakolle potentiaaliset elinympäristöt maastokartalla. Tarkemmin alueista on kerrottu seuraavassa tekstissä. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

KUVA 5. Selvitysalueen luontotyytit, muut alueet, sekä viitasammakolle potentiaaliset elinympäristöt ilmakuvassa. Tarkemmin alueista on kerrottu seuraavassa tekstissä. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

Luontotyytit

Kostea keskiravinteinen lehto

Alueen kuvaus:

Valtapuuston muodostivat koivu, harmaaleppä ja tervaleppä. Myös vaahteraa ja haapaa esiintyi, sekä joitain kuusia. Niukahkon pensaskerroksen lajeihin kuuluivat lehtotuomi, mustaherukka, mesiangervo ja vadelma. Kenttäkerroksessa havaittiin isonokkonen, vuohenputki, metsäkorte, soreahiirenporras ja viitakastikka. Kaartjoen suulla esiintyi runsaasti järviruokoa. Sammalista tavattiin etenkin palmusammalta ja okarahkasammalta. Lisäksi alueella havaittiin runsaasti jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*). Jättipalsami valtaa tilaa alkuperäislajistolta ja on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi. (KUVAT 6-7).

Luontotyytin uhanalaisuusluokitus (LuTU 2018):

Silmälläpidettävät (NT)

Kohteen edustavuus:

Ei edusta uhanalaisuusarvioinnin (LuTU 2018) mukaista luontotyyppiä erityisen hyvin. Vaikkakin vanhaa puustoa ja jonkin verran lahoppuuta esiintyi, oli alueen luonnontila heikentynyt kulttuurivaikutteisuuden vuoksi; alueella on vanhojen kartta-aineistojen mukaan sijainnut peltoa (ks. KUVA 2. Vuoden 1870 kartta). Myöhemmissä vaiheissa alue on ollut niittyä ja todennäköisesti laidunkäytössä (ks. KUVA 3. Vuoden 1967 kartta). Maastokäynnin aikaan 1.10.2024 alueella kasvoi myös runsaasti haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltua jättipalsamia (KUVA 6).

KUVA 6. Selvitysalueen lehtoa. Etualalla vaaleanpunaisin kukkivaa jättipalsamia. Laji valtaa alkuperäislajistolta kasvualaa ja se on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi.

KUVA 7. Kaartjoki, johon lehto sekä selvitysalue rajoittui pohjoisessa.

Lehtomainen kangas

Alueen kuvaus:

Alue sijoittui pihapiirin laitamille ja oli puustoltaan puistomaisen harvaa. Puustoon kuuluivat kuusi, haapa, vaahtera, pihlaja, mänty ja koivu. Pensaskerrokseen kuuluivat vadelma, taikinamarja ja kataja. Paikoin heinittyneen kenttäkerroksen lajeja olivat myös mustikka, kivikkoalvejuuri, ahomansikka, lillukka, metsäkurjenpolvi ja vuohenputki. Sammalista tavattiin etenkin metsäliekosammalta. (KUVA 8).

Luontotyyppin uhanalaisuusluokitus (LuTU 2018):

Vaarantunut (VU)

Kohteen edustavuus:

Ei edusta uhanalaisuusarvioinnin (LuTU 2018) mukaista luontotyyppiä erityisen hyvin. Alueen luonnontila heikentynyt kulttuurivaikutuksen vuoksi; sijoittuu pihapiirin laitamille. Alueen yleisilme puistomainen. (KUVA 8).

KUVA 8. Selvitysalueen lehtomaista kangasta.

Muut alueet

Pihapiiri/rakennettu ympäristö

Alueen kuvaus:

Pääosin nurmialuetta, mutta myös kallioisia alueita. Alueen yleisilme puistomainen. Puustoon kuuluivat koivu, vaahtera, lehmus, raita ja saarni. Kallioisilla alueilla valtapuuna esiintyi mänty, ja muuhun kasvillisuuteen kuuluivat sammalten ja heinien lisäksi muun muassa kataja, mustikka ja sananjalka. (KUVAT 9-11).

KUVA 9. Pihapiirin/rakennetun ympäristön puistomaista nurmialuetta.

KUVA 10. Pihapiirin/rakennetun ympäristön rantaa.

KUVA 11. Pihapiirin/rakennetun ympäristön kallioisia alueita.

Liito-oravan ja viitasammakon potentiaalisten elinympäristöjen arviointi

Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on Suomen vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi (VU). Liito-orava on EU:n luontodirektiivin tiukan suojelun piiriin kuuluva laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulailla kielletty. Laji on myös luonnonsuojelulailla rauhoitettu.

Liito-oravan esiintymisen arvioitiin olevan selvitysalueella epätodennäköistä. Alueelle oli laajalti metsäisiä yhteyksiä, lehtipuuvaltaisena alueena ravintoa olisi saatavilla ja joitain kolopuiksikin sopivia järeitä haapoja esiintyi, mutta liito-oravan elinympäristövaatimuksiin kuuluvia suojapuustona toimivia kuusia oli alueella niukasti. (KUVA 12).

KUVA 12. Kaartjokeen rajoittuvaa lehtometsää. Etualalla järeämpää, liito-oravankin kolopuiksi soveltuvaa puustoa. Liito-oravalle tarpeellinen kuusista koostuva suojapuusto oli kuitenkin koko selvitysalueella vähäistä. Näin ollen selvitysalueen arvioitiin olevan epätodennäköistä liito-oravan elinympäristöä.

Viitasammakko

Viitasammakon (*Rana arvalis*) elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen rannat, lammikot, ojat, kosteikot, rantaluhdut, sekä kosteat niityt ja metsät. Laji elää sekä vesi- että maaympäristössä. Kutu tapahtuu keväällä vedessä, jonka jälkeen sammakot nousevat maalle ja viettävät kesän maaympäristössä. Syys-lokakuussa ne palaavat vesistöihin talvehtimaan. Talven viitasammakko viettää nykytiedon mukaan horroksessa vesialueiden pohjamutaan kaivautuneena ja mahdollisesti myös maakoloissa. Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin tiukan suojelun piiriin kuuluva laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty. Laji on myös luonnonsuojelulla rauhoitettu.

Viitasammakon lisääntymiseen soveltuvia alueita arvioitiin sijaitsevan selvitysalueen koillisosassa Kaartjoen rantavyöhykkeellä sekä joen ja Kaartjärven liittymiskohdassa (KUVAT 14-15). Alueet on esitetty kartalla vaaleanpunaisella viivarasterilla kuvassa 13.

KUVA 13. Viitasammakon lisääntymiseen soveltuviksi arvioidut potentiaaliset elinympäristöt merkittynä vaaleanpunaisella viivarasterilla. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

KUVA 14. Viitasammakolle potentiaalista elinympäristöä lähellä Kaartjokea. Taustalla Rautakoskentie.

KUVA 15. Viitasammakolle potentiaalista elinympäristöä Kaartjoen ruovikkoisella suulla.

Selvityksen epävarmuustekijät

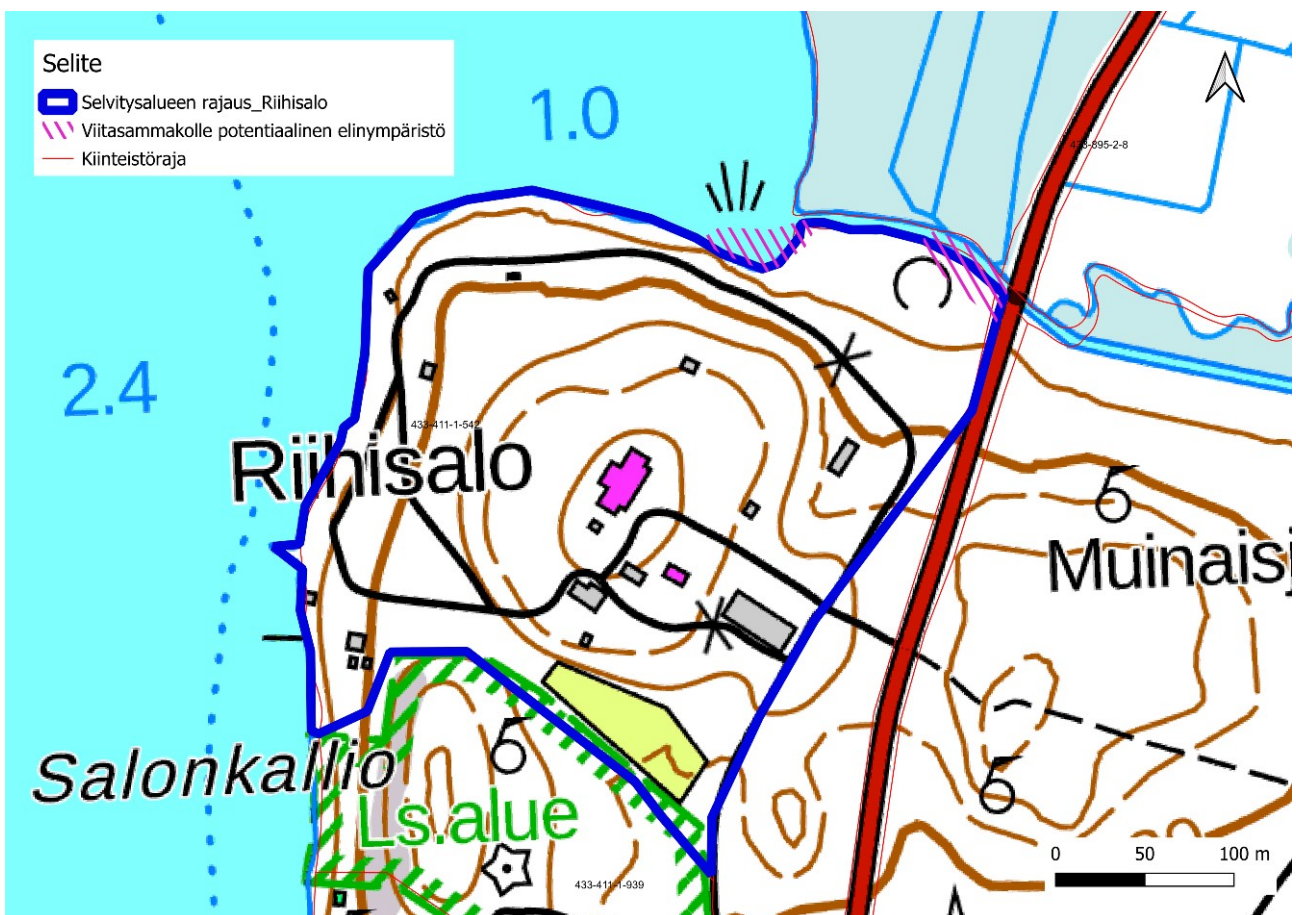
Luontoselvitys pitää aina sisällään epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät muun muassa luonnossa tapahtuvaan vaihteluun. Kasvillisuuteen perustuvassa selvityksessä epävarmuustekijät liittyvät putkilokasvien eriaikaiseen kukintaan; kasvien, jotka eivät maastotarkasteluhetkellä ole kehityksessä riittävän pitkällä, tai joiden kukinta on jo mennyt, tunnistus on epävarmempi kuin kukinnan aikaan.

Yhteenveto ja suositukset

Alueelta selvittettäviä luontoarvoja olivat luonnonsuojelu-, metsä-, ja vesilain mukaan suojeltavat, luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (LuTU 2018) mukaiset uhanalaiset ja muut huomionarvoiset luontotyytit ja elinympäristöt. Suojeltavien lajien osalta tarkasteltiin luontodirektiivin liitteen IV lajeista liito-oravan ja viitasammakon potentiaalisia elinympäristöjä.

Selvitettävistä luontoarvoista ja selvitykseen kuuluvien tiukan suojelun piiriin kuuluvien lajien (liito-orava ja viitasammakko) potentiaalisista elinympäristöistä selvitysalueella arvioitiin esiintyvän ainoastaan viitasammakolle potentiaalisia elinympäristöjä. Alueet on esitetty vaaleanpunaisella viivarasterilla kuvassa 15. Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin tiukan suojelun piiriin kuuluva laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty. Laji on myös luonnonsuojelulla rauhoitettu. Mikäli viivarasterilla merkityille alueille tai niiden välittömään läheisyyteen suunnitellaan maankäytön muutoksia kuten ruoppauksia tai kasvillisuuden poistoa, tulisi viitasammakon esiintyminen alueella kartoittaa.

Selvitysalueella esiintyvä jättipalsami (*Impatiens glandulifera*) olisi suotavaa pyrkiä hävittämään kitkemällä tai niittämällä. Jättipalsami valtaa tilaa alkuperäislajistolta ja se on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi.

KUVA 15. Viitasammakolle potentiaalisiksi arvioidut elinympäristöt (vaaleanpunainen viivarasteri). Mikäli viivarasterilla merkityille alueille tai niiden välittömään läheisyyteen suunnitellaan maankäytön muutoksia, tulisi viitasammakon esiintyminen alueella kartoittaa. (Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024).

Lähteet ja kirjallisuus

KUVAT 2-3. Kartta: Vanhatkartat.fi, Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat.

Muut kartat: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024

Kannen kuva: Selvitysalue ilmakuvassa rajattuna sinisellä.
(Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 09/2024)

Valokuvat: Henna Koskinen 1.10.2024.

Luonnonsuojeluasetus. 31.11.2023/1066

Ympäristöministeriö. 14.12.2023

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20231066>

Luonnonsuojelulaki. 5.1.2023/9 muutoksineen.

Ympäristöministeriö. 1.6.2023.

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Mäkelä, K. ja Salo, P. 2023. **Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle.** 2. Korjattu painos. Suomen ympäristökeskus SYKE. 374 s.

Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5640-3>

Metsälaki. 12.12.1996/1093 muutoksineen

Maa- ja metsätalousministeriö. 1.1.1997

Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>

Vesilaki. 27.5.2011/587 muutoksineen

Oikeusministeriö. 1.1.2012

Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>

Luontotyyppien punaisen kirjan verkkopalvelu. Suomen ympäristökeskus SYKE. Saatavilla: www.luontotyyppienuhanalaisuus.fi

Suomen Lajitietokeskus

Saatavilla: www.laji.fi

Hotanen, J-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A., ja Tonteri, T. 2013.

Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. 2. p. Metsäkustannus. 192 s.

Hotanen, J-P., Laine, J., Nousiainen, H., Penttilä, T., Saarinen, M. 2012.

Suotyypit ja turvekankaat -opas kasvupaikkojen tunnistamiseen. Kariston Kirjapaino Oy.

Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. **Luontodirektiivin lajiesittelyt.**

Saatavilla: <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/lajienmonimuotoisuus/luontodirektiivin-lajit/luontodirektiivin-lajiesittelyt>

Miljösuunnittelu
Henna Koskinen

Padasjoki
puh. 040 757 6122
miljoosuunnitteluhk@gmail.com
www.miljoosuunnittelu.fi